

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrť leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Stev. 33.

V Mariboru, dne 15. avgusta 1901.

Tečaj XXXV.

† Stolni dekan dr. Ivan Križanič.

„Njih trupla so v miru
pokopana, njih ime pa živi
od roda do roda.“
Sirah, 44, 14.

V petek 26. julija popoldne so iz Maribora spremili k večnemu počitku kanonika dr. Jožefa Pajeka, kateremu je zadnji »Gospodar« zapisal nekaj vrstic v slovo in spomin. V soboto 27. julija je z jutranjim vlakom zapustil žalostno kapiteljsko hišo njegov stari prijatelj, stolni dekan dr. Ivan Križanič. Šel je v svoj domači kraj, da drugi dan slovesno blagoslovi nov veliki oltar v novi cerkvi Sv. Križa. Slovesnost je bila velika in radostna. Farani so se veselili, da je sedaj težavnemu delu, zidanju nove cerkve, postavljen venec na glavo, srce se jim je pa radostilo tembolj, ker je to lepo opravilo opravil njih odlični rojak, ki je pri delu tudi zdatno pomagal. Imel je pridigo, v kateri je nenavadno milo govoril na srce nebrojnemu ljudstvu, potem pa slovesno sv. mašo kot stolni dekan v škofovski opravi. Bil je to. v resnici dan veselja za župnijo Sv. Križa, pa tudi za stolnega dekana samega. Po ravnokar minolih dnevih bridke žalosti je bil ta dan nekak balzam za njegovo srce. Tudi on se je ta dan iz srca veselil z veselimi.

Drugi dan je še ostal med svojimi, obiskal zlahto, prijatelje in znance in ni pozabil tudi svojih rajnih na pokopališču. Tu je božda še izrekel željo, da bi rad počival blizu svoje matere.

Pa kmalu so se izpolnile svetopisemske besede, da smrt pride kakor tat po noči.

Nekako po polnoči od ponedeljka do torka so ga napadle hude bolečine, ki se niso dale utolažiti. Telesne moči so polagoma poje-male, poklicana zdravnik sta hitro spoznala, da tu človeška moč ne more več pomagati. Prevideli so bolnika s sv. zakramenti za umirajoče in potem je potrpežljivo prenašal hude bolečine in od časa do časa padel v nezavest. V sredo 31. julija je okoli 2. ure popoldne izdahnul svojo blago dušo. Križevska cerkev, ki je pred kratkimi dnevi kakor nevesta bila praznično opravljena, si je oblekla žalno obleko, zvonovi, ki so se komaj še odpočili od slovesnega zvonjenja, so zapeli otožno, srce pretresujočo mrtvaško pesem.

Brzjav je na vse strani nesel žalostno novico: stolni dekan dr. Ivan Križanič je mrtev. Kakor strela iz neba je globoko pretresla vsakogar, ki je poznal rajnega gospoda. In kdo ni poznal na slovenskem Štajerskem dr. Križaniča? Poznal so ga kmetje kot slovečega podigarja ali kot podpiratelja mnogih dijakov, poznali so ga posvetni gospodje kot tovariša ali kot iskrenega rodoljuba, učitelji kot skrbnega zagovornika v deželnem šolskem svetu, duhovniki lavantinske škofije večinoma kot svojega profesorja in modrega svetovalca.

Telesne ostanke so v veličastnem sprevodu, katerega je »Slov. Gospodar« že popisal, shranili na pokopališču Sv. Križa. Rajni je rad zahajal med svoje rojake, ljubil iz srca svoj domači kraj in svoje ljudi, in sedaj mu je Previdnost naklonila, da v domači zemlji med svojimi bližnjimi rojaki čaka sodnjega dne.

Njegovo truplo je v miru pokopano na lepem Murskem polju, njegovo ime pa bo živelo med Slovenci od roda do roda. Spominjajoč se besed slavnega Slomška: Hvaliti svoje rajne dobrotnike, povzdigovati njihova lepa dela in znamenite zasluge, nam je ravno toliko dolžnost, kakor njih slavne vzglede posnemati, hočemo tu podati kratek obris njegovega življenja in predočiti nekatere lepe lastnosti v njegovem značaju.

* * *

Dr. Ivan Križanič se je porodil dne 12. avgusta 1843 v Borecih, v župniji Sv. Križa na Murskem polju od poštenih in premožnih kmetijskih starišev. Njegova mati je znala z duhovitim pripovedovanjem kratkočasiti, bila je pa tudi pobožna krščanska mati in skrbna gospodinja. Toda mati je zgodaj umrla in oče se je oženil drugokrat; mačeha pa je preživela svojega odličnega pastorka, ki jo je spoštoval kakor svojo mater.

Ko je le malo porasel, je moral očetu pomagati pri kmetijstvu in rajni gospod se je še v poznih letih rad spominjal, kako sta z očetom orala. Veselje do dela se mu je že takrat vcepilo v srce in mu je ostalo celo življenje. Ker je deček kazal bistro glavo in zlahtno srce, so ga poslali v Gradec v latinske šole. Tu je v naukih dobro napredoval, zavoljo svojega ljubeznivega vedenja in živahne narave je pa bil tudi ljubljenec svojih tovarišev-dijakov.

Leta 1859. se je sedež lavantinskih škofov preselil od Št. Andraža na Koroškem v Maribor in tedaj se je Mursko polje s Slo-

Pisma mladega urednikoviča.

Mladi urednikovič se Vam klanja in Vas pozdravlja! Kako se veseli, da more zopet z Vami kramljati! Dolgo časa mu je bilo to zabranjeno. Kadarkoli sem prosil našega strogega gospoda in urednika, da Vam smem pisati kratko pisemce, odgovoril mi je z velevažnim izrazom v obrazu: Mladi ljudje se javnosti ne smejo vsiljevati! In mladi urednikovič se je moral zopet molče vsesti za uredniško mizo, vse tiskarsko in uredniško osobje pa je ob takih prilikah zakihalo od smeha zavoljo njegove ponesrečene prošnje ... Mladega urednikoviča je bolelo srce in žalost si je vzela kvartir v njegovi duši. Vi pa ste gotovo opazili, da je bil naš list večkrat prav žalostno pisan. Sedaj veste, zakaj. Toda naš gospod in urednik je pred kratkim izginil v letovišče — Bog ga dolgo tamkaj ohrani — in Vaš mladi urednikovič je sedaj za nekoliko časa prost, prost kakor lahko-krila ptica pod sinjim nebom. Iz te prostosti Vam danes pošilja kratko pisemce.

Srce mi poskakuje veselja, pa ne samo da Vam smem danes pisati, ampak da Vam morem danes tudi nekoga predstaviti. Kaj me gledate tako čudno? Pesnik poje:

Gorje mu, kdor v nesreči biva sam,
A srečen ni, kdor srečo vživa sam,
toda mladi urednikovič že dalje časa ne okuša več takega gorja. Mladi urednikovič

namreč ni več sam, dobil je tovariša. Ta tovariš je mladi urednikovič »Našega Doma«. Dovolite, da Vam ga predstavim. Predstavljam Vam ga!

Hej, to Vam je fant, mladi urednikovič »Našega Doma«! Kadar greva k bližnji tobakarni po loterijske številke, da jih potem natisnemo v »Slov. Gospodarju«, vse gleda po ulici za nama. In ko se postavlja pred ono tablico, na kateri so zapisane številke, vse loterijske sestre in vsi loterijski bratje se s ponosom ozirajo na naju, češ, tudi ta dva se, kakor mi, pečata s skrivnostno loterijsko vedo. In jaz, mladi urednikovič »Slov. Gospod«, se samozavestno razkoračim pred loterijsko tablico, razpnem svoja pleča na široko, mladi urednikovič »Našega Doma« pa položi papir na nje in piše številke, katere mu na glas čitam z loterijske tablice. Potem se obrneva ter korakava nazaj v uredniške prostore. In zopet se na ulici vse ozira za nama, češ, to sta Vam fanta!

In še takrat bi naju morali videti, kadar hodiva po agitacijskih potih, da širiva najine liste in najine zdrave nazore! Takrat se s prevdarkom in premislekom imenitno postavljava. Nekdo, ne vem kdo, pa gotovo naju je že občudoval na najinih agitacijskih potih in naju ima rad, nama je poslal razglednico. Na njej sta dva mucka, ki ravno tako zvito gledita, kakor midva mlada ured-

nikoviča. Pod muckoma pa stojijo besede: »Kam pa tako podjetno? Širit? Takemu parčku pač ni mogoče ničesar odrediti!...« Ah, da bi res tako bilo! Toda midva znava o agitacijskih vspehih peti tudi žalostne pesmi!

Prepričan sem da je v obče velika sreča za Vašega mladega urednikoviča, ker ima ob sebi tako ljubega tovariša. Premislite samo eden slučaj! Uredniki in urednikoviči so v vedni nevarnosti, da jih zaprejo v luknjo, če zapišejo kedaj kako preostro besedo. Vaš mladi urednikovič je sicer dobrodušen in krotek človek, toda kadar mora s svojim peresom v boj, takrat zavre v njem tista junaška kri, ki se je nekdanj pretakala tudi po žilah njegovih pradedov, ko so se bojevali proti krutim Turkom, in ob takih prilikah zna tudi mladi urednikovič ostro pisati. Kaj bi bilo, ko bi bil Vaš mladi urednikovič v temni jetniški celici, Vaš mladi urednikovič, ki je tako rad vesel in tako rad v prijetni družbi? Gotovo, Vaš mladi urednikovič bi v ječi od žalosti in sramote umrl. Zdaj pa vem, da bo me prišel, ako bi se kedaj kaj takega zgodilo, moj dragi tovariš od »Našega Doma« obiskat pogosto, če ne vsak dan. Celó to se lahko zgodi, da bova sedela skupaj. Moje srce je veselo ob tem tolažljivem pogledu v bodočnost.

Sedaj pa se moram posloviti od Vas. Do svidenja! Vaš mladi urednikovič.